

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Hizb-ut Tahrir Emiri Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Ziyaretçilerinin Sorularına Verilen Cevaplar

Sorular Cevaplar Kadının Yolculuğu Hakkında Ayrıntılı Hükümler

Ghazi Jdira, Amine Dbibi, Mosab Al Natsha, Muhammed Ahmed, Hamza Miftah, Dr. Nasrin, Gamze, Abdul Mümin Zeylai

Sorular:

Birincisi:

1- Ghazi Jdira

Es Selamu Aleykum Şeyhim,

Şeyhim, çok sayıda kadın, yanında bir mahremi olmadan iş ya da eğitim maksadıyla uzak yerlere, ülkeden ülkeye, şehirden şehire yolculuk yaparak, bazen bir yıl gibi uzun bir süre orada kalmaktadır. Oysa Peygamber *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurmuştur:

“Allah’a ve ahiret gününe inanan bir kadının, yanında mahremi olmadan bir gün ve bir gecelik bir mesafeye sefere çıkması helal değildir.”

Bize lütfen bu meseleyi ayrıntıları ile açıklar mısınız? Bu konudaki Allah’ın buyruğu ne?

Allah sizi mübarek kılsın, ve’s Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuh.

2- Amine Dbibi

Değerli Emirimiz, Hilafet yolu önderimiz,

Es Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuh,

Bir grup kadının, yanlarında mahremi olmadan yolculuk yapmaları caiz mi?

3- Mosab Al-Natsha

Es Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuh,

Faziletli Şeyhim, Allah sizi onurlandırsın. Kadının yolculuğu hakkında bazı sorularım olacak.

Lütfen açıklar mısınız, Allah sizi hayırla mükafatlandırsın, yar ve yardımcınız olsun ve Allah muvaffak kılsın.

Soru: İçtimai Nizam kitabında kadın-erkek ilişkilerinin düzenlenmesi başlıklı konu altında şöyle geçmektedir: “Kadın, yanında bir mahremi olmadan bir gün ve bir gecelik bir mesafeye yolculuk yapmaktan men edilir. Rasûl *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

“Allah’a ve ahiret gününe inanan bir kadının, yanında mahremi olmadan bir gün ve gecelik bir mesafeye sefere çıkması helal değildir.” [Muslim]

İbn Abbas’tan rivayet edildiğine göre Nebi *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* hutbede şöyle buyurdu:

“لَا يَخْلُونَ رَجُلًا بِامْرَأَةٍ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ، وَلَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ” فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، إِنَّ امْرَأَتِي خَرَجَتْ حَاجَةً، وَإِنِّي اكْتَبَيْتُ فِي غَزْوَةِ كَذَا **“Hiçbir erkek, mahremi olmadan bir kadınla baş başa kalmamasın! Hiçbir kadın yanında mahremi olmadan yolculuk yapmasın!”** Bir kişi kalkarak: **“Ey Allah’ın Rasûlü! Ben falan gazveye gitmek üzere kaydoldum, hanımım da hacca gitmek üzere yola çıktı, (ne yapayım)?!” dedi. Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* ona: “Git, hanımınla birlikte haccet!” buyurdu”** [Muslim] Birinci hadisten bir gün ve bir gecelik yolculuk anlaşılabilir mi? Örneğin kadın, 3 saatlik Amman-İstanbul yolculuğu sonrası alışveriş ve gezi için bir hafta İstanbul’da kalabilir mi? Yoksa yolculuk ve ikamet süresi, yanında mahremi olmadan bir gün ve bir geceden fazla olamaz mı? Peki, kadın, eğitim maksadıyla bir ülkeye yolculuk yaparsa, bu ülkede mukim mi olur? Yahut yanında bir mahremi olmak zorunda mı?

İkinci hadiste, Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*, hanımıyla birlikte haccetmesini emretti. Bu emir, hacca mı özel? Yoksa yolculukla ilgili genel mi? Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*’in **“Git, hanımınla birlikte haccet!”** buyruğundan, kadının yanında bir mahremi olmadan hacca gidemeyeceği de anlaşılır mı?

Ve's Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuḥ,

4- Muhammed Ahmed

Es Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuḥ,

Allah'ın selamı üzerinize olsun ve badu.

Kadınların yolculuğu hakkında sormak istiyorum. Bir grup kadın, yanlarında erkek mahremleri olmadan yolculuk yapabilirler mi? Bir kadın, yanında erkek mahremi ile yaptığı yolculuk sonrası tek başına başka bir ülkeye gidebilir mi? Bu caiz mi? Allah sizi mübarek kılsın.

İkincisi: Kardeş Hamza Miftah'ın özelden sorduğu soru: Sorunuzun cevabını Facebook'ta kadının yolculuğuna dair verilen genel cevaplardan öğrenebilirsiniz.

Üçüncüsü: Kadının yolculuğu hakkındaki sorularını bölgeleri üzerinden gönderenler de (Dr. Nesrin, Gamze, Abdül Mümin Zeylai) sorularının yanıtlarını Facebook'ta kadının yolculuğuna dair verilen genel cevaplardan öğrenebilirler.

Cevap:

Ve Aleykum Selam ve Rahmetullahi ve Berakâtuḥ,

Sorularınız birbiriyle benzeşiyor ve ilintili. Özetle şöyle:

1- Bir kadın, yanında bir mahremi olmadan bir gün ve bir gecelik veya daha fazla bir mesafeye yolculuk yapabilir mi?

2- Yolculukta ölçü, bir gün ve bir gecelik mesafe mi? Peki örneğin şöyle diyebilir miyiz: Bir gün ve bir gecelik seyir ortalaması, deve iledir, yaya ya da uçakla değil... Onun için bu mesafeyi örneğin 50 km olarak takdir edebilir miyiz? Buna göre mahremin farz oluşunda zamanı değil, mesafeyi ölçü olarak alabilir miyiz? Bu caiz mi?

3- Varış yerine ulaştıktan sonra mahrem, amacını gerçekleştirmek üzere kadını tek başına orada bırakıp aslı yurduna geri dönebilir mi? Yoksa amacına erişene kadar yanında mı kalması gerekir?

4- Bir gün ve bir gecelik süre, kadının hac yolculuğu için de geçerli mi? Şöyle ki, yolculuk bir gün ve bir geceden daha kısa sürerse, kadın, yanında mahremi olmadan hacca gidebilir mi? Yoksa hacca özel bir hüküm var mı? Mesafe ya da süre ne olursa olsun hacda kadının yanında mahremi olması gerekir mi?

Topluca bu sorulara cevaben deriz ki -tevfik Allah'tandır:-

Birincisi: Kadının yolculuğu bir gün ve bir gece sürerse, yanında mahremi olmak zorunda.

Bu anlamda şeri deliller, oldukça fazladır. Bunların bir kısmını burada zikrederim:

- Buhari, Ebu Hurayra *RadiyAllahu Anh'dan* rivayet ettiğine göre Nebi *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kadının, yanında hüürmeti (mahremi) olmadan bir gün ve bir gecelik bir yola sefere çıkması helal olmaz." Ebu Said El Hudri'den bir rivayette "iki gün", İbn Ömer'den bir rivayette "üç gün" ifadesi geçmektedir.

- Muslim, Ebu Hurayra'dan rivayet ettiğine göre Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kadının, yanında mahremi olmadan bir gün ve bir gecelik bir yola sefere çıkması helal olmaz." Ebu Said El Hudri'den bir rivayette "iki günlük yola", başka bir rivayetinde ise "üç günlük ve daha yukarısı" ifadeleri geçmektedir.

- Tirmizi'nin Said b. Ebi Said'den, babasından, Ebu Hurayra'dan rivayet ettiği ve hasen sahih dediği hadiste Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

"Bir kadın, bir gün ve bir gecelik yola yanında mahremi olmadan sefere çıkamaz."

- İbn Hibban, Sahihinde Said b. Ebi Said El Makburi'den, Ebu Hurayra'dan rivayet ettiğine göre Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

"Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kadının, yanında mahremi olmadan bir gün ve bir gecelik bir yola sefere çıkması helal olmaz." Ebu Said'in Rasûl *SallAllahu Aleyhi ve Sellem*'den başka bir rivayetinde ise "iki gün".

- Ahmed, Vaki'den, İbn Ebi Zib'den, Said b. Ebi Said'den, babasından, Ebu Hurayra'dan tahdis ettiğine göre Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ لَا تُسَافِرُ امْرَأَةٌ مَسِيرَةَ يَوْمٍ تَامٍ، إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ **“Bir kadın yanında mahremi olmadan tam bir günlük yolculuğa çıkmasın”** Ebu Said El Hudri'den başka bir rivayette ise **“iki günlük yolculuğa”** denilmektedir.

- Ebu Davud, Kuteybe b. Said Es Sekafi'den, Leys b. Sad'dan, Said b. Ebi Said'den, babasından, Ebu Hurayra'dan tahdis ettiğine Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ مُسَلِّمَةً تُسَافِرُ مَسِيرَةَ لَيْلَةٍ، إِلَّا وَمَعَهَا زَوْجٌ ذُو حُرْمَةٍ مِثْلِهَا **“Müslüman bir kadının, yanında erkek bir mahremi olmadan bir gecelik mesafeye yolculuk etmesi helal olmaz.”**

Bunlardan açığa çıkar ki:

1- Sahih naslarda geçtiği gibi yolculukta ölçü, süredir. Kadının yanında bir mahremi olmadan tek başına belirtilen sürede yani geceli gündüzlü tam bir gün (24 saat) yolculuk yapması haramdır. Bu, nasların mesafe değil süreye “bir gün ve bir gece” delalet ettikleri anlamına gelir. Kadın, yanında mahremi olmadan, tabii bu sürede kalmaksızın 1000 km'lik bir uçak yolculuğu yapabilir. Ama yaya 20 km'lik bir yolculuk bir gün ve bir geceden daha fazla sürerse, yanında mahremi olmadan yolculuk yapamaz, haramdır.

- Kadının, yanında mahremi olmadan yolculuk yapmasının göstergesi, süredir, bir gece ve bir gündüzdür. Mesafe ne kadar olursa olsun kalmamak, gidip bu süreden önce dönmek kaydıyla yanında mahremi olmadan yolculuk yapabilir.

2- Buhari, Muslim, Tirmizî, Ahmed ve İbn Hibban'daki (üç gün ya da üç gece, iki gün, bir gün bir gece ve bir gece) rivayetlerine gelince, bu deliller cem edildiğinde konu hakkındaki şeri hüküm şöyle olur; Kadın, yanında mahremi olmadan (hadislerde) geçen en az yolculuğu yapamaz, yani bir gecelik yolculuğa çıkamaz. Çünkü bir gecelik yolculuk, iki ve üç günlük yolculuğu da kapsar... Arap dilinde Araplar, tam bir güne yani bir gündüz ve geceye gece derler. Meryem süresinde Allah *Subhânehu ve Teâlâ* şöyle buyurdu:

قَالَ آيَتُكَ إِلَّا تَكَلَّمَ النَّاسُ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا **“Allah da, “Senin işaretin, sapsağlam olduğun hâlde insanlarla üç gece konuşmamandır” dedi.”** [Meryem 10]

Ali İmran süresinde şöyle buyurdu:

قَالَ آيَتُكَ إِلَّا تَكَلَّمَ النَّاسُ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا رَمَزًا **“Senin alâmetin üç gün insanlarla rumuzdan (işaretten) başka bir şekilde konuşmamandır.”** [Ali İmran 41] Bu iki ayetten, (gecelerin) (günler) olduğu açıkça görülür. Araplar şöyle derler (Onu filan ayın şu gecesi geçtikten sonra yazdım) yani şu gündenden sonra. Bu, Arapların tam bir güne gece adını verdikleri anlamına gelir.

Buna göre kadın, yanında kocası ya da mahremi olmadan bir gün ve bir gecelik yolculuğa çıkamaz, haramdır. İşte biz, İctimaî Nizam kitabımızda bu görüşü alıp benimsedik.

İkincisi: Mesafe hakkında varit olan deliller:

Ebu Davud'daki bir rivayet, yolculuk mesafesini süre ile değil (Berid) ölçüsü ile kayıtlıyor. Berid, dört fersahtır. Yani yaklaşık 22 km'dir. Bu rivayet, şu nedenlerden ötürü tercih edilmez (mercûhtur):

1- **Yolculuğu mesafe ile kayıtlıyor.** Buna göre sürenin hiçbir değeri yok. Kadın, 22 km'lik bir yolu ister bir günde isterse iki günde gitsin yanında mahremi olması gerekiyor... Diğer hadisler ise, ister 100 km isterse birkaç yüz km kat edilsin süre ile yani bir gün ve gece ile kayıtlıyor... Yani mesafe hadisi işletildiğinde, süre, süre hadisi işletildiğinde, mesafe hükümsüz olur. Bu ise çelişkidir. Çelişki olduğu takdirde tercihe başvurulur. Buhari, Muslim ve diğer sahih kitaplarda geçen tüm bu hadisler, içerisinde (Berid) ifadesi geçen Ebu Davud'daki o tek rivayetten daha racihtir. Bu bir açıdan böyle.

2- Diğer açıdan, Ebu Davud'daki Berid rivayeti mustarıptır. Şöyle ki:

Yusuf b. Musa, Cerir'den, Süheyl'den, Said b. Ebi Said'den, Ebu Hurayra'dan tahdis ettiğine göre Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

لَا يَحِلُّ لِامْرَأَةٍ تَوَّعَّنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ تُسَافِرَ بَرِيدًا إِلَّا مَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ **“Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kadına, yanında mahremi olmadan bir Berid mesafesindeki bir yere yolculuk yapması helal olmaz.”**

Ebu Davud'un kendisi Said b. Ebi Said'den, Ebu Hurayra'dan bir gün ve bir gece olarak dört hadis nakleder. Yine Ebu Davud, Said b. Ebi Said'den, babasından, Ebu Hurayra'dan, birincisinde “bir gece” ikincisinde “bir gün ve bir gece” olmak üzere iki hadis nakleder.

- Daha önce zikrettiğimiz Ebu Davud hadisi: Ebu Davud, Kuteybe b. Said Es Sekafi'den, Leys b. Sad'dan, Said b. Ebi Said'den, babasından, Ebu Hurayra'dan tahdis ettiğine göre Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Müslüman bir kadının, yanında erkek mahremi olmadan bir gecelik yola sefere çıkması helal olmaz.”

- Ebu Davud, Abdullah b. Mesleme ve El Nufeyli'den, Malik'ten, El Hasan b. Ali'den, Bişr b. Ömer'den, Malik'ten, Said b. Ebi Said'den, (El Hasan hadisinde babası geçer) Ebu Hurayra'dan tahdis ettiğine göre Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

“Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kadının, bir gün ve bir gecelik yolculuğa çıkması helal olmaz” Ebu Davud, hadisin manasını zikrettikten sonra şöyle der; El Kanebi ile El Nufeyli, babasından ifadesini zikretmezler. İbn Vehb ve Osman b. Ömer, El Kanebi gibi Malik'ten şeklinde rivayet ederler.

- Ebu Davud, Yusuf b. Musa'dan, Cerir'den, Süheyl'den, Said b. Ebi Said'den, Ebu Hurayra'dan tahdis ettiğine göre Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu der ve yaklaşık benzer hadisi “Berid” ifadesiyle rivayet eder.

Ebu Davud'da, Said b. Ebi Said yoluyla (bazen babasından, bazen de doğrudan) Ebu Hurayra'dan şeklinde geçen bütün rivayetler, süre (bir gün ve bir gece) kaydını zikrederler. Oysa bilindiği gibi Ahmed, aynı yolla Said b. Ebi Said'den, babasından, Ebu Hurayra'dan olarak rivayet ettiği hadiste, (tam bir gün) ifadesini zikreder. Ebi Davud'da, aynı yolla Said b. Ebi Said'den, Ebu Hurayra'dan şeklinde geçen tek bir rivayette ise “Berid” ifadesi geçer.

Bu rivayetlere göre Said b. Ebi Said'in Ebu Hurayra'dan (ya da babasından) Berid olarak değil de bir gün ve bir gece olarak rivayet ettiği tercih edilir.

Dolayısıyla racih olan görüş, İctimaî Nizam kitabında belirttiğimiz (bir gün ve bir gece) ifadesidir. Yani, لا يحل لامرأة تؤمن بالله واليوم الآخر أن تسافر مسيرة يوم وليلة إلا مع ذي محرم “Allah'a ve ahiret gününe inanan bir kadının, yanında mahremi olmadan bir gün ve bir gecelik bir yolculuğa çıkması helal olmaz.” hadisidir.

3- Biz böyle söylüyoruz, ancak şu hususların da göz önünde bulundurulması gerekir:

- Biz racih olan derken, görüşümüz katidir demiyoruz. Bu birincisi...

- **İkincisi, kadın yanında mahremi olmadan bir gün ve bir geceden kısa olmak şartıyla yolculuk yapabilir, caizdir diyoruz, vaciptir demiyoruz. Bu nedenle bir kadın, yanında mahremi olmadan yarım günlük bir yolculuğa çıkmak istemezse, çıkmayabilir. Önemli olan, yanında mahremi olmadan bir gün ve bir gecelik yolculuğa çıkmaması.**

- Üçüncüsü, kadına mahrem eşliğinde yolculuk yapma şartı getiren hadis, kadını korumanın ve güvenliğini sağlamanın elzem olduğunu gösterir. **Bu yüzden kadın güvende değilse, yanında mahremi olmadan yolculuk yapamaz, caiz değil. Onun için gündüz bir saat bile olsa yanında mahremi olmadan yolculuk yapamaz. Güvenlik, başka bir şarttır...**

- Dördüncüsü, **ilgili şeri delillerden ötürü süresi ne olursa olsun hatta mahremi eşlik etse bile kocası ya da velisinin izni olmadan yolculuğa çıkamaz, caiz değil.**

Üçüncüsü: Bu, yolculuk sırasında kadına mahreminin eşlik etmesi hakkında bir cevaptır. Kadın, daimî ikamet için değil, ticaret, eğitim, ziyaret ya da tedavi gibi belli bir amaç için bir ülkeye yolculuk yapmışsa, asli yurduna dönene kadar yanında mahremi olmalı mı? Yoksa yanında mahremi olmadan söz konusu şeyleri tek başına gerçekleştirebilir mi...?

Buna cevaben deriz ki -tevfik Allah'tandır:-

Bu konuda derinlemesine düşünme ve düşünce eylemi gerçekleştirdikten sonra açığa çıkar ki:

1- Yukarıda arz ettiğimiz hadisler, mahremi “mesire (yürüyüş)” ve “sefer (yolculuk)” sözcüğünde farz kılıyor. “Mesire” sözcüğü, varış yerine varmadan önceki seyir (yol alma) halidir. “Sefer” sözcüğü de sözlükte, varış yerine varmadan önceki yol boyudur.

- Müellifi İbnu Manzur, Cemâleddîn Muhammed b. Mükerrerem El Ensari olan (ö. 711) “Lisân'ul Arap”ta (4/367) şöyle geçer:

“السَّفَرُ (Es Sefer): الحَضْرُ (El Hadara)'nın (yerleşik hayat) zıddıdır. Sefer kelimesi, bundan türetilmiştir, çünkü bünyesinde gidiş-geliş anlamı barındırır. Nitekim rüzgâr, düşen yaprağı (es Sefir) götürüp getirir. Çoğulu, Esfar'dır... Sefer ve Misafir aynı anlamdadır. Hadiste, Fetih yılı Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem Mekkelilere şöyle buyurdu:

يا أهل البلد صلوا أربعاً فأنا سفيرٌ "Ey Şehir halkı! Siz dört (rekât) kılın, biz seferiyiz". Bilindiği gibi Et Taberani, El Kebir’de bu hadisi iki şekilde rivayet eder:

Birincisi: İmran b. Husayn’dan

مَا سَافَرَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِلَّا صَلَّى رُكْعَتَيْنِ حَتَّى يَرْجِعَ، وَأَقَامَ بِمَكَّةَ اثْنَيْ عَشَرَ يَوْمًا، كَانَ يُصَلِّي رُكْعَتَيْنِ ثُمَّ يَقُولُ: «يَا أَهْلَ مَكَّةَ قَوْمُوا فَصَلُّوا رُكْعَتَيْنِ فَأَنَا سَفِيرٌ» "Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem sefere çıktığında dönünceye kadar namazı ikişer rekât olarak kıldı. Mekke’de on iki gün kalmıştı. Namazları hep iki rekât olarak kılmış ve şöyle buyurmuştu: "Ey Mekke halkı! Siz kalkın ve iki rekât daha kılın, zira biz seferiyiz."

İkincisi: İmran b. Husayn’dan,

غَزَوْتُ مَعَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَكَانَ لَا يُصَلِّي إِلَّا رُكْعَتَيْنِ حَتَّى رَجَعَ إِلَى الْمَدِينَةِ، وَحَجَّجْتُ مَعَهُ فَكَانَ لَا يُصَلِّي إِلَّا رُكْعَتَيْنِ حَتَّى رَجَعَ فَأَقَامَ بِمَكَّةَ ثَمَانٍ عَشْرَةَ لَيْلَةً يُصَلِّي رُكْعَتَيْنِ وَيَقُولُ: «اتَّمُوا الصَّلَاةَ يَا أَهْلَ مَكَّةَ فَإِنَّا سَفِيرٌ» "Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem ile gazveye çıktım, Mekke'nin fethinde de Onunla bulundum. Mekke'de on sekiz gün kaldı, bu esnada namazları hep iki rekât kıldırdı ve (Mekke'nin) yerlilerine: "Ey şehir halkı! Siz dört kılın, çünkü bizler misafiriz" buyurdu. [Et Taberani El Mucem El Kebir]

-Müellifi Mecdeddin Ebu Tahir El Firuzabadi olan (ö.817) El Kamus El Muhit (s.408) adlı eserde şöyle geçer:

• Seferi adam, Seferi kavim, Safiratun, Esfar, Süffar: Seferi olan, yerleşik hayatın zıddıdır.

Es Seferatü: Katipler demektir. Tekili, Safirdir. Melekler, amelleri sayarlar. Sonunda he olmadan ise: Mesafe kat etmektir.

- Müellifi Ebu Nasr İsmail El Cevheri El Farabi olan (ö.393) Es Sihah Tacu'l Luğat ve Sihah El Arabiya adlı eserde şöyle geçer:

[Sefer] Es Sefer: Mesafe kat etmek. Çoğulu, Esfar’dır.

- Müellifi Zeynüddin Ebu Abdullah Muhammed b. Ebi Bekir Er Razi olan (ö.666) Muhtar Es Sihah adlı eserde şöyle geçer:

(Es Sefer), Mesafe kat etmek. Çoğulu, Esfar’dır.

2- Buna göre hadisler gereğince mahrem, sefer "mesafe kat etme" boyunca yani yukarıda açıkladığımız gibi yol boyuncadır. Hakkında özel bir nas gelmemişse, sefer sözcüğü, varış yerine hamledilmez. Daimî ikamet edinmeme şartıyla yolculuk sonrası varılan yerde namazı kısaltma ve Ramazan’da iftar etme konusunda nas var. Fakihler, varış yerine ulaştıktan sonra misafirin namazı kısaltma ve iftar etme süresini belirlemede ihtilaf ettiler... Örneğin 4 ve 15 gün boyunca namazını kısaltır ve iftar eder diyenler olduğu gibi uğruna yolculuk yaptığı amacını gerçekleştirene kadar hem namazını kısaltır hem de iftar eder diyenler de olmuştur. Fakat bu, dediğimiz gibi namaz ve iftar konularına özeldir. Bu iki konuya özel deliller var. Bu deliller, fıkıh kitaplarında biliniyor. Bunun dışında yolculuk, yukarıda belirtildiği gibi mesafe kat etmeye hamledilir.

Dördüncüsü: Varış yerine ulaşma:

1- Bu mesele, yoldaki seyir (yolculuk) hükümlerinden ayrı kendine özgü bir takım hükümleri olan bir meseledir. Söz konusu hükümler, yolla ilgilidir. Yol sona erip varış yerine ulaşıldıktan sonra yol hükümlerinden ayrı hükümleri olan yeni bir mesele ortaya çıkıyor. Yolculuğun, mahremi gerektiren uzun bir yolculuk olması ile biraz sonra açıklayacağımız gibi mahremi gerektirmeyen kısa bir yolculuk olması arasında hiçbir fark yok. Dolayısıyla varış yerine ulaşma hükümleri, yoldaki seyir hükümlerinden farklıdır... Kadın, varış yerine vardığında, orada bir ya da iki gün vs. geceleme gerekiyorsa, yolculuğu uzun veya kısa sürmüş olsun, özel ve kamusal hayatını, şeri giysisini ve hareketlerini emniyette kılan güvenli bir eve gereksinim duyar... Bu nedenle yol hükümleri, asli yurt edinilmeyen, tedavi, eğitim ya da ticari mal satın alma gibi maksatları gerçekleştirmek için geçici olan varış yerine ulaşma hükümlerinden ayrıdır.

2- Buna göre varış yerine ulaşma hükümleri, yoldaki seyir hükümlerinden farklıdır. Bu mesele yani asli yurt edinmeksizin varış yerine ulaşma, kadının kalabilmesi için orada sağlanan güvenliğe bağlıdır, yani evi içindeki ve dışarıdaki emniyet ve güvenliğine bağlıdır. Kadın gerçeği ve yaşam güvenliği bunu gerektirir. Anayasa Mukaddimesinin 112.ci maddesine göre "Kadında asıl olan anne ve ev hanımı olmasıdır ve o, korunması gereken bir namustur." İlgili maddenin açıklamasında da belirtildiği gibi kadın, dışarı çıkmak için kocası ya da velisinin iznine gereksinim duyar. Kadının özel hayatına özgü hükümlere göre kadın yabancı erkeklerden ziyade sadece kocası ve mahremleriyle birlikte yaşar... Kamusal hayatta kadınla erkeğin baş başa kalması (halvet)

ve Şeriatın onadığı haller dışında kadınla erkeğin birlikte yaşaması (ihtilat) yasaktır... Kadına özel şeri giysi "cilbab" ve setri avret kavramı var. Teberruc yasak."

3- Bütün bunlar, korunması gereken bir namus olduğu gerçeğinden hareketle kadının emniyet ve güvenliğini, emniyet ve güvenliğini sağlama ise hükmün dayanağının araştırılmasını (Tahkik'ul Menat) gerektirir... İnceleme ve araştırma sonrası bana göre konu hakkındaki racih görüş şöyledir:

A- Kadın, yanında mahremiyle birlikte yapılan 24 saat (bir gün bir gece) ve daha fazla bir yolculuk sonrası varış yerinde işlerini halletmek için bir gün, iki gün ya da üç gün vs. kalmak istiyorsa, mahremi yanında kalması gerekiyor mu? Gerekmiyor mu?

Cevap:

- En başta şunu söyleyeyim, tedavi için gelmek ya da küçük yaşta olmak gibi kadın, işlerini kendi başına halledemiyorsa, **yolculuk ya da varış yerindeki ikametinden, uğruna yolculuk yaptığı maksat hasıl olana kadar yanında mahremi olmak zorunda.**

Akıl baliğ olup işlerini kendi başına halledabiliyorsa, bunun ayrıntılı cevabı şöyledir:

* Varış yeri, Daru'l İslam'sa yani Hilafet Devletinin sınırları içindeyse, vilayeti içinde ya da dışında olması fark etmez, Allah'ın izniyle güvenlik ve emniyet güvence altındadır. Bu nedenle yolculuk sonrası varış yerine ulaşıncaya, mahremi, varsa mahremleri yanında, yoksa, Saliha olduklarından emin olduğu bir ya da iki güvenilir tanıdık Saliha kadın yanında, yani tek başına bir evde değil, güvenli bir ev temin eder. Mahremleri ya da güvenilir tanıdık Saliha kadınlar yoksa, bu takdirde mahremi, güvenli bir ev temin etmek için devletin vilayetleri içinde misafirlerin işlerini gütmekten sorumlu olan Hilafet Devletinin organlarından yardım isteyebilir. Devlet kurumları, kadın için mahremiye emin olduğu güvenli bir ev temin ettiğinde, yolculuk sırasında yanında gelen mahremi ister yanında kalsın isterse geri dönsün, işlerini halledene kadar kadın o evde kalabilir. Daru'l İslam'da güvenli bir hayat temin edildiği ve gerektiğinde iletişim kurulabildiği sürece bu konuda hiçbir sakınca yok. **Kadın, aslı yurduna geri dönmek istediğinde, eğer yolculuk 24 saat (bir gün ve bir gece) ve daha fazla sürüyorsa, kadınla birlikte dönmek üzere mahremi kadının yanına geri gider.**

Mahremleri ya da güvenilir tanıdık Saliha kadınlar yoksa, mahremi de devlet kurumlarının güvenli bir ev temin edeceğinden emin değilse ya yanında kalır ya da birlikte geri dönerler.

* Varış yeri, Daru'l İslam dışındaki İslam ülkesindeyse, bu iki kısma ayrılır:

Birincisi: Yolculuk, 24 saat ve daha fazla süren kadının yolculuğuyla ilgili hadislerin geçerli olduğu büyük bir devletin bölgeleri arasındaysa, kadın varış yerine ulaştığında, mahremi, varsa mahremleri yanında, yoksa, Saliha olduklarından emin olduğu bir ya da iki güvenilir tanıdık Saliha kadın yanında yani tek başına bir evde değil, güvenli bir ev temin eder. Telefon ya da sosyal medya aracılığıyla haftada en az bir kez görüşmek kaydıyla maksadını gerçekleştirene kadar kadın orada ikamet eder... Kadın, mahremine gereksinim duyarsa, mahremi hemen yola koyulmak zorunda. **Kadın, (aslı yurduna) geri dönmek istediğinde, eğer yolculuk 24 saat (bir gün ve bir gece) ve daha fazla sürüyorsa, birlikte ülkelerine dönmek üzere mahremi kadının yanına geri gider...**

Mahremleri ya da güvenilir tanıdık Saliha kadınlar yoksa, mahremi, maksadını gerçekleştirene kadar ya kadının yanında kalır ya da birlikte geri dönerler.

İkincisi: Yolculuk aynı devlet içindeki bir İslam ülkesinden başka bir İslam ülkesine olup, iki ülke arasındaki yolculuk 24 saat ve daha fazla sürüyorsa, bu durumda kadın, varış yerine ulaştığında, tek bir şartla mahremi geri dönebilir, yanında kalmayabilir:

- Mahremi, tek başına bir evde değil de mahremleri yanında ya da güvenilir tanıdık Saliha kadınlar yanında güven ve emniyet içinde kalacağı bir ev temin ederse... Ev işini hallettikten sonra hafta arası ve resmî tatil günü (hafta sonu) dışarıdaki güvenliğinden emin olmak için bir hafta yanında kalır. Bu tatil günü haftada bir tekerrür edeceği için emin olmak amacıyla yanında bir haftadan daha az kalmaz... Telefon ya da sosyal medya aracılığıyla günde görüşür. Kendisine ihtiyacı olduğu ortaya çıkarsa, emin olmak için hemen atlayıp yanına gider... **Kadın, (aslı yurduna) geri dönmek istediğinde, eğer yolculuk 24 saat (bir gün ve bir gece) ve daha fazla sürüyorsa, birlikte ülkelerine dönmek üzere mahremi kadının yanına geri gider...**

- **Mahremleri ya da güvenilir tanıdık Saliha kadınlar yoksa, ya güvenilir tanıdık Saliha kadınlar bulup, bu tanıdıklar yanında güvenli bir ev temin edene kadar yanında kalır. Bundan sonra bir hafta daha kalır... Ya da birlikte geri dönerler...**

- Varış yeri, Müslüman olmayan bir ülkedeyseniz, o zaman bakılır:

- Burada, yanlarında ya da yakınlarında (komşu) kalabileceği erkek mahremleri varsa, yanındaki mahrem misafir de özel ve kamusal hayatının güvende olacağından eminse ya da annesi, kız kardeşi veya halası gibi yakınlarından ziyade yanlarında kalabileceği mahrem kadınlar varsa, bu iki durumda, velisi ya da kocasının onayı ile emniyet ve güvenliğinden emin olduktan sonra yanındaki mahrem misafir geri dönebilir. Ancak gerektiğinde şahsi ya da haberleşme yoluyla iletişim olması gerekir... **Sonra kadın, (aslı yurduna) geri dönmek istediğinde, eğer yolculuk 24 saat (bir gün ve bir gece) ve daha fazla sürüyorsa, dönüş yolculuğunda eşlik etmek üzere mahremi kadının yanına geri gider...**

- **Eğer bu imkanlar sağlanamazsa, asli yurduna dönene kadar mahremi yanında kalmak zorunda. Çünkü korunması gereken bir namus olması nedeniyle kadın hayatının gerektirdiği güvenlik ve emniyet gereksinimleri, Müslüman olmayan bir ülkede, belirtildiği gibi ancak mahremlerinin yanında gerçekleştirilir.**

B- Kısa bir yolculuk sonrası varış yeri, mahreme gerek duymaz, orada bir gün, iki gün ya da üç gün vs. kalmak isterse, bu durumda kadın ne yapması lazım? Mahrem gerekiyor mu?

Bunun cevabı şöyle:

* Varış yeri, vilayeti içinde ya da dışında olsun Daru'l İslam sınırları içerisindeyse, mahremi olmadan yolculuk yapabilir. Çünkü yolculuk süresi, bir gün ve bir geceden daha kısadır. Gün içinde geri dönmez ve orada bir, iki ya da üç gün vs. kalmak isterse, mahremleri yanında ya da sadece mümin, güvenilir Saliha tanıdık kadınlar yanında kalabilir. Yani tek başına bir evde kalamaz. Tanıdık kadınlarla birlikte kalabilmesi için velisi ya da kocasından önceden izin alması gerekir.

- **Eğer hem mahremleri hem de kocası ya da velisi tarafından birlikte kalmalarına izin verilen güvenilir tanıdık Saliha kadınlar yoksa, gün içinde geri döner ya da yanında mahremi yolculuk yapar ve ona bir ev temin eder. Nitekim mahremle yolculuk bölümünde bunu zikrettik.**

* Varış yeri, içerisinde yaşadığı ülkeden başka bir İslam ülkesi olup Daru'l İslam da değilse ve yolculuk süresi de bir gün ve bir geceden daha kısa ise, mahremi olmadan yolculuk yapabilir. Ama ülkesinden, sınırlarda bazı prosedürler gerektiren başka bir ülkeye yolculuk yaptığı için birden az olmamak kaydıyla güvenilir kadınlar eşliğinde yolculuk yapmalıdır. O kadınların yolculuk amacı ile kadının yolculuk amacı aynı olmalıdır. Diğer bir deyişle beraberindeki yol arkadaşlarının amacı ile yolculuk yapan kadının amacı örtüşmelidir... Orada bir veya iki gün kalmak isterlerse, şu şartlarda caizdir:

Her birinin yanında kalabileceği bir mahremi olmalıdır. Şayet mahremleri yoksa, güvenilir mümin tanıdık kadınlar olmalı, velileri ya da kocaları, yukarıda belirlenen şartlar doğrultusunda o tanıdık kadınlarla birlikte kalmalarına izin vermelidir.

Eğer yukarıdaki şartlar sağlanamazsa, yani hem mahremleri hem de kocaları ya da velileri tarafından yanlarında kalmalarına izin verilen güvenilir tanıdık Saliha kadınlar yoksa, gün içinde geri dönmeleri gerekir.

* Varış yeri, Müslüman olmayan bir ülke yani kafir ülkesi sınırları içinde kalıyorsa, bu durumda, kadının yanında yolculuk esnasında kocası, velisi ya da mahremi olmalıdır ve konu hakkında mahrem gerektiren uzun yolculuk hükümleri geçerlidir.

Beşincisi: Mahrem gerektiren uzun bir yolculuk ya da mahrem gerektirmeyen kısa bir yolculuk sonrası varış yerine ulaşıldıktan sonra kadının emniyet ve güvenliğinin sağlanması konusunda dayandığımız deliller ise, varış yerine ulaşma hakkında yukarıda zikrettiğimiz delillerdir. Tekrar edelim:

“Buna göre varış yerine ulaşma hükümleri, yoldaki seyir hükümlerinden farklıdır. Bu mesele yani asli yurt edinmeksizin varış yerine ulaşma, kadının kalabilmesi için orada sağlanan güvenliğe bağlıdır, yani evi içindeki ve dışarıdaki emniyet ve güvenliğine bağlıdır. Kadın gerçeği ve yaşam güvenliği bunu gerektirir. Anayasa Mukaddimesinin 112.ci maddesine göre **“Kadında asıl olan**

anne ve ev hanımı olmasıdır ve o, korunması gereken bir namustur." İlgili maddenin açıklamasında da belirtildiği gibi kadın, dışarı çıkmak için kocası ya da velisinin iznine gereksinim duyar. Kadının özel hayatına özgü hükümlere göre kadın yabancı erkeklerden ziyade sadece kocası ve mahremleriyle birlikte yaşar... Kamusal hayatta kadınla erkeğin baş başa kalması (halvet) ve Şeriatın onadığı haller dışında kadınla erkeğin birlikte yaşaması (ihtilat) yasaktır... Kadına özel şeri giysi "cilbab" ve setri avret kavramı var. Teberruc yasak."

Bütün bunlar, korunması gereken bir namus olduğu gerçeğinden hareketle kadının emniyet ve güvenliğini, emniyet ve güvenliğini sağlama ise hükmün dayanağının araştırılmasını (Tahkik'ul Menat) gerektirir...Bu konuda benim tercih ettiğim görüş, gereken tüm şartların sağlanmasıyla ilgili yukarıda zikredilen görüştür... Allah en iyi bilen ve en iyi hüküm verendir.

Altıncısı: Hac konusuna gelince, bana göre racih olan görüş, aşağıdaki delillerden ötürü haccın edasında mahremin farz oluşudur:

- Buhari, Sahihinde İbn Abbas *RadiyAllahu Anh'* dan rivayet ettiğine göre Rasûlullah *SallAllahu Aleyhi ve Sellem* şöyle buyurdu:

لَا تُسَافِرُ الْمَرْأَةُ إِلَّا مَعَ ذِي مَحْرَمٍ، وَلَا يَدْخُلُ عَلَيْهَا رَجُلٌ إِلَّا وَمَعَهَا مَحْرَمٌ»، فَقَالَ رَجُلٌ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ أَخْرُجَ فِي جَيْشٍ كَذَا وَكَذَا، وَأَمْرَاتِي تُرِيدُ الْحَجَّ، فَقَالَ: «أَخْرُجْ مَعَهَا مَحْرَمًا» **"Hiçbir kadın yanında bir mahremi olmadıkça sefere çıkmasın; kadının beraberinde mahremi bulunmadıkça yanına hiçbir erkek girmesin"** buyurdu. Bir adam kalktı. **"Ya Rasûlullah! Ben şu ve şu askerler içinde gazveye çıkmak istiyorum. Hâlbuki hanımın hac yapmak istiyor (Ne buyursun)? diye sordu. Rasûlullah: "Sen de hanımınla beraber git!" buyurdu.**

İbn Hacer, *Fethu'l Bari* adlı kitabında bu hadisin açıklamasında şöyle der: **"Ebu Avane'nin sahih kabul ettiği bu hadisi Ed Darakutni, İbn Cureyc, Amr b. Dinar yoluyla şu lafızla rivayet etmiştir:**

لَا تَخْرُجُ امْرَأَةٌ إِلَّا وَمَعَهَا ذُو مَحْرَمٍ **"Beraberinde bir mahremi olmadıkça, hiçbir kadın sakın hacca gitmesin."**

Bu iki hadis, özellikle hacdan bahsediyor. Onu, yolculuk ve yolculuk için belirlenen bir süre ile kayıtlamıyor. Yolculuk mesafesi göz önünde bulundurulmaksızın yolculuk ve hac sırasında kadına mahremi eşlik etmelidir. Hac yolculuğu ve ibadet yerlerini dolaşmak kolay olmayan bazı şeyler gerektirir...Onun için kadının, dolaşım ve günlük ihtiyaçlarının karşılanması için bir başkasından yardım istemesi kaçınılmazdır...

İmam Şafii ve İmam Malik gibi bazı fakihler, güvenilir kadınlar eşliğinde farz olan haccın eda edilmesini caiz görürler. İmam Malik gibi bazı fıkıhçılar ise bunu "farz olan yolculuklarda" da caiz görürler. Ama racih olan, mesafe, uzun ya da kısa olsun mahrem eşliğinde hacca gitmektir. Allah en iyi bilen ve en güzel hüküm verendir.

Kardeşiniz Ata İbn Halil Ebu Raşta

Facebook linki:

<https://web.facebook.com/AmeerhtAtabinKhalil/photos/pb.122848424578904.-2207520000.1541411332./939419562921782/?type=3&theater>

Google Plus linki:

<https://plus.google.com/u/0/b/100431756357007517653/100431756357007517653/posts/AuBR7moRwxx>